LAPLAND
Above Ordinary

LAUSUNTO
LAPIN LIITTO

24.10.2016

Viite: Valtiovarainvaliokunnan Työ- ja elinkeinojaoston lausuntopyyntö liittyen Pohjois-Suomen matkailun tilanteeseen, matkailun edistämisen ongelmakohtiin ja tulevaisuuden kehityshaasteisiin

MATKAILUN KEHITTÄMISEN PAINOPISTEET LAPIN NÄKÖKULMASTA

Saavutettavuus

Suomen kaltaisessa pitkien etäisyyksien maassa lentoliikenne on elinehto niin elinkeinoelämän kilpailukyvylle kuin arjen liikkumiselle. Alueellisen lentoliikenteen kehittämisellä vahvistetaan koko maan talouskasvua ja alueen kansainvälistä saavutettavuutta. Erityisesti vientiteollisuus ja kansainvälinen matkailu ovat riippuvaisia lentoliikenteestä. Lentoliikenteen kansantaloudellinen merkitys on Suomessa kahdeksan miljardia euroa vuodessa. Ruotsin Västernorrlandissa tehdyn tutkimuksen mukaan yhden kruunun investointi lentoasemaan palautuu 15-kertaisena takaisin aluetalouteen.

Suomessa pitäisi käynnistää välittömästi uuden, elinkeinolähtöisen lentoliikennestrategian laatiminen. Strategiassa tulee huomioida Lapin vahva potentiaali kansainvälisessä matkailussa. Pohjois- ja Itä-Suomen saavutettavuudesta on pidettävä erityisesti huolta, eikä alueen lentoasemia tule lakkauttaa. Reittilentoliikenteen riittämätön kapasiteetti ja korkeat hinnat ovat edelleen ongelmia, joita ratkaisemaan on syntynyt suoria kansainvälisiä lentoyhteyksiä Lappiin. Suorien yhteyksien lisääntyminen ja lentoliikenteen kasvu ovat asioita, joihin pitää nyt varautua Lapin lentoasemilla.

Matkailun kannalta on välttämätöntä, että liikenneinfrastruktuuria ei heikennetä, vaan päinvastoin kehitetään edelleen. Matkailun tulevaisuuden kasvupotentiaali on pidettävä mielessä tehtäessä liikenneinfraan liittyviä päätöksiä. Tämä koskee erityisesti lentoliikenteen infrastruktuuria, mutta myös tie- ja rautatieliikennettä.

Matkaketjuajattelu on konkretisoitava ja vietävä käytäntöön. Liikennejärjestelmä on erilaisista ja toisiaan täydentävistä liikennemuodoista muodostuva kokonaisuus, joka olisi saatava toimimaan saumattomasti yhteen hyvällä, asiakaslähtöisellä palvelutasolla ja kustannustehokkuudella. Liikennemuotojen väliset rajat tulee purkaa ja rakentaa aidosti yksi yhtenäinen liikennejärjestelmä. Tämä edellyttää uusia palvelutuotteita, jotka puolestaan vaativat em. laadukasta liikenneinfrastruktuuria.

Saavutettavuuden kehittämisessä tulee huomioida rajat ylittävä yhteistyö ja pyrkiä muodostamaan ilman rajoituksia toimiva yhtenäinen liikennejärjestelmä myös yli valtakunnan rajojen. Tämä mahdollistaa erityisesti Aasian markkinoilla vetovoimaisten uusien matkailupalvelujen kehittämisen. Tätä kehittämistyötä tehdään jo Visit Arctic Europe -hankkeessa, mutta asia vaatii myös kansallisen tason toimenpiteitä.

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
Puhelin 040 – 359 1000
Faksi 016 318 705
info(at)lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi

Markkinointi

Visit Finlandilla on tärkeä rooli koko Suomessa imagomarkkinoijana ja kontaktien luojana. Nykyään toimintaa on viety yhä taktisempaan suuntaan, mitä voidaan pitää oikeana linjauksena. Kasvuohjelmien kautta Visit Finland pyrkii edistämään myös tuotekehitystä ja saavutettavuutta.

Visit Finlandin toiminnan ei tulisi hajautua liikaa, vaan se tulee kohdentaa jatkossakin kansainväliseen matkailumarkkinointiin, maabrändin rakentamiseen ja matkailun edistämiseen. Kustannustehokkainta on tiivistää markkinointiyhteistyötä niiden alueiden kanssa, joilla on parhaat edellytykset pärjätä kansainvälisessä kilpailussa. Visit Finlandin toimintaan on saatava riittävät resurssit, jotta pysymme mukana kansainvälisessä kilpailussa. Suomi on edelleen naapurimaitaan jäljessä matkailumarkkinoinnin rahoituksessa.

Lapissa House of Lapland toteuttaa Lapin kansainvälistä matkailumarkkinointia yhteistyössä Visit Finlandin kanssa. Lisäksi Lapin, Pohjois-Norjan ja Pohjois-Ruotsin yhteisessä Visit Arctic Europe -hankkeessa kehitetään rajat ylittäviä matkailutuotteita, tehdään yhteisiä markkinointitoimenpiteitä ja kehitetään liityntäliikennettä. Hanke ja sen myötä Arctic Europe -matkailualue on osoittautumassa menestykseksi. Tulevaisuudessa on hyödyllistä tehdä yhteistyötä laajemminkin naapurimaiden Visit - organisaatioiden kanssa, erityisesti kun halutaan näkyvyyttä kaukomarkkinoilla, kuten Aasiassa ja USA:ssa. Tämä tulisi huomioida kehitettäessä Visit Finlandin toimintaa.

Digitaalisuus

Lappi toimii matkailun digitaalisuuden edelläkävijänä laajapohjaisella yhteistyöllä toteutettavassa Digi Aurora -prosessissa. Digi Aurora pyrkii linkittämään matkailu- ja liikennetarjontaa paremmin yhteen, sekä kehittämään digitaalista myyntiä ja markkinointia. Yhteistyössä ovat mukana kaikki Lapin maakunnalliset matkailuorganisaatiot, rahoittajaorganisaatiot, MTI sekä lukuisa joukko matkailun-, liikenteen ja sähköisen kaupankäynnin asiantuntijoita. Jokainen taho kehittää omaa osuuttaan yhteiseen kokonaisuuteen.

Kansallisella tasolla tulisi edistää ja seurata digitaalisuuden hyödyntämistä matkailussa, sekä levittää parhaita käytäntöjä ja osaamista. Ilman kansallisen tason koordinaatiota vaarana on, että maakunnat kehittävät omia digitaalisia ratkaisujaan, jotka eivät riittävästi toimi yhteen.

Suomen matkailun strateginen ohjelma

Matkailu on Suomen nopeimmin kasvavia toimialoja, palvelujen vientiala ja merkittävä työllistäjä. Matkailuelinkeinon rooli osana vientiteollisuutta ja palvelujen vientiä on edelleen aliarvostettu johtuen osittain tilastoinnin ja tunnuslukujen ongelmista, jotka eivät viesti oikeaa tilannekuvaa.

Matkailuun vaikuttavat suoraan tai välillisesti monen ministeriön päätökset. Matkailun strateginen ohjelma on tarpeellista käynnistää, jotta sen avulla eri hallinnonalojen kehittämistoimenpiteitä voidaan koordinoida paremmin yhteen. Matkailun edistämiseksi on kehitettävä saavutettavuutta, markkinointia, verotuksellisia kysymyksiä sekä monia muita asiakokonaisuuksia yhtäaikaisesti. Laajan kokonaisuuden hallitsemiseksi strateginen ohjelma on hyvä väline. Matkailun strategista ohjelman toteutumista valvomaan tulisi perustaa ministeriöiden välinen työryhmä, jossa vastuuvirkamiehet yhdessä elinkeinon edustajien kanssa ennakoiden tarkastelevat ministeriöissä valmisteluissa olevia lakiesityksiä ja toimenpiteitä sekä lausuvat matkailun näkökulmasta valmisteluvaiheessa.

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
Puhelin 040 – 359 1000
Faksi 016 318 705
info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi

Kansallisen tason kehittämiseen ja koordinaatiotyöhön tulisi resurssoida riittävä määrä työvoimaa (vrt. Suomen 1,5 htv ja Ruotsin 7 htv.)

Matkailun tilannekuva

Suomen matkailun taloudellinen merkitys jää koko ajan muiden toimialojen varjoon, koska oikeaa tilannekuvaa on vaikea saada. Tilastoinnissa huomioidaan vain rekisteröity kapasiteetti ja rekisteröidyt yöpymiset, mikä esimerkiksi Lapin kohdalla tarkoittaa sitä, että lähes kaksi kolmasosaa yöpymisistä jää huomioimatta. Tilastoinnin piiriin kuuluvat majoitusliikkeet, joissa on vähintään 20 vuodepaikkaa ja Lapissa on paljon tämän rajan alittavaa kapasiteettia. Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutusten arviointi on vaikeaa, koska yhtenäistä käytäntöä siihen ei ole ja toimialaluokitus ei riittävästi huomioi monimuotoista matkailualaa. Ongelmat ovat valtakunnallisia ja niiden vakavuus on noussut esiin yhä vahvemmin kansainvälisen matkailuyhteistyön tiivistyessä.

TEM:n toteuttama matkailun tulo- ja työllisyysvaikutusten arviointi ulotetaan seuraavaksi maakuntiin, mikä parantaa tilannetta. Tutkimus pitäisi kuitenkin toistaa vuosittain, jotta saadaan oikea kuva kehityksen suunnasta. Lisäksi matkailun kehittämisen tueksi tulisi laatia kasvuskenaarioita kestävän ja hallitun kasvun turvaamiseksi. Tämä on erityisen tärkeää nykyisessä nopean kasvun vaiheessa, jolloin esim. Aasian markkinat ovat avautumassa uudella tavalla.

Matkailun taloudellisen merkityksen arvioinnin ja seurannan tulee olla jatkuva prosessi, johon tulisi suunnata panostuksia kansallisella tasolla. Maakunnilla ei ole resursseja toteuttaa sitä itse.

Esityksiä toimenpiteiksi

- **Suomessa tulee käynnistää elinkeinolähtöisen lentoliikennestrategian laatiminen.** Strategiassa on huomioitava elinkeinoelämän, vientiteollisuuden ja kansainvälisen matkailun tarpeet ja tulevaisuuden potentiaali.

- **Saavutettavuutta ja liikenneinfrastruktuuria on kehitettävä, erityisesti lentoliikenteen osalta.** Lentoasemia ei tule lakkauttaa. Lentoliikenneinfrastruktuuri on mitoitettava tulevaisuuden tarpeisiin huomioiden lentoasemien aluetaloudellinen merkitys. Tavoitteeksi tulee asettaa myös toimivat matkaketjut ja kokonaisvaltaisen liikennejärjestelmän kehittäminen, sekä kotimaassa että valtakunnan rajojen yli.

- **Visit Finlandin resursseja on kasvatettava matkailumarkkinoinnin toteuttamiseen ja Suomen kansainvälisen näkyvyyden varmistamiseen.** Toiminnassa on huomioitava myös mahdollisuus uudenlaiseen, rajat ylittävään yhteistyöhön Ruotsin ja Norjan Visit -organisaatioiden kanssa (vrt. Visit Arctic Europe -hanke). Yhteistyö naapurimaiden kanssa lisää tuotteen vetovoimaa ja varmistaa tehokkaan näkyvyyden erityisesti kaukomarkkinoilla.

- **Suomen matkailun strateginen ohjelma tulee käynnistää.** Matkailun strateginen ohjelma on tarpeellinen, koska sen avulla eri hallinnonalojen kehittämistoimenpiteitä voidaan koordinoida paremmin yhteen. Matkailun edistämiseksi on kehitettävä saavutettavuutta, markkinointia, verotuksellisia kysymyksiä sekä monia muita asiakokonaisuuksia yhtäaikaisesti.

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
Puhelin 040 – 359 1000
Faksi 016 318 705
info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi

- **Kansallisen tason matkailun kehittämiseen on panostettava lisää resursseja.** Kansallisen tason kokonaiskoordinaatio on tärkeä matkailuilmiön monipuolisen luonteen vuoksi ja se vaatii lisäresursseja. Erityisesti digitaalisen kehittämisen koordinointi, matkailun kasvun ja taloudellisten vaikutusten arviointi sekä niiden perusteella tehtävät tilanneanalyysit, kasvuskenaariot ja ennakointi ovat kansallisen tason tehtäviä. Niiden kautta löydetään oikeat toimenpiteet, joilla turvataan matkailun kestävä ja hallittu kasvu.

- **Matkailun hintakilpailukyky on varmistettava.** Matkailu on ainut vientitoimiala joka maksaa arvonlisäveroa vientituotannostaan. Nykyinen arvonlisäverorakenne on keskeinen osa matkailun hintakilpailukykyä. Ravintolaruokailussa sovellettava alennettu arvonlisäverokanta tulisi saada myös alkoholin anniskeluun. Tämä siirtäisi alkoholin nauttimista kontrolloituun ravintolaympäristöön ja lisäisi työllisyyttä ja kokonaisverotuloja.

- **Säätelyä on yksinkertaistettava ja vähennettävä elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämiseksi.** Tähän liittyvät mm. elintarvikelaki, erilaiset lupa-asiat, ravintoloiden ulosmyynti, paikallinen sopiminen sekä useat muut matkailualaa koskettavat säädökset.

Mika Riipi
Maakuntajohtaja
Lapin liitto

Satu Luiro
Matkailuasiantuntija
Lapin liitto

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
Puhelin 040 – 359 1000
Faksi 016 318 705
info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi